

SLOVENSKI NAROD.

Izbaja vsak dan srečer, izimti nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ugarske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četr leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brž pošiljanja na dom za vse leto 18 gld., za četr leta 8 gld. 80 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. na četr leta. — Za tuge dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za oznanipla plačuje se od četiristopne peti vrste po 6 kr., če se oznaniilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.
Dopisi naj se izvoli frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravljanje je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravljanju naj se blagovolijo pošiljati narodnine, reklamacije, oznaniila, t.j. vse administrativne stvari.

Razdelitev narodnega dela.

Izmed najvažnejših nčel v narodnem gospodarstvu je ono o razdelitvi dela, katere posledek je zoper združeno delo. To načelo se vse pre malo uvažuje pri narodnem našem delu, bodisi z golj političnem, bodisi strogo kulturnem. Uvaževati pa je bodemo morali, ako se bodemo hoteli uspešno v bran postaviti neprijateljem narodnega našega napredka, starim in novim, ako bodemo hoteli na nivo drugih narodov povzdigniti narodno našo kulturo. Prišli so v deželi kritični časi, naskakujejo se narodne naše pozicije od strani, od katere bi napada še pred desetimi leti niti v sanjah ne bili pričakovani in zategadelj treba je narodni stranki zlasti na Kraujskem tesne, najtesnejše narodne organizacije. Temelj tej organizaciji položili smo, ko se ni dal več utajiti nesrečni razdor v narodnem taboru, z ustanovitvijo „Slovenskega društva“. V Ljubljani, kjer neposredno deluje društvena centrala, smo v tej organizaciji tudi že dosegli lepih uspehov, kakoršnih bi neorganizovani izvestno ne bili. Drugače pa je po deželi navzlic vsemu rodoljubnemu trudu posameznikov. Društvo je s početka upalo, da bodo jasne in poštene tendencije njegove odpore marsikom oči in da bo potem prenehala vsaj očitna protiagitacija zoper stranko, čije jedini greh je njen neskaljen star slovenski program. Toda zaman je gradilo društvo zlate mostove narodnim disidentom; pričela se je zoper nas strastna protiagitacija po društvu, katero ima svoje naravne emisarie, prostovoljne in neprostovoljne, po celi deželi in kateremu je z redkimi izjemami vsak farovž naravna lokalija. Pričela se je zoper narodne naprednjake prava križarska vojska in uporabljajo se zoper nas sredstva, kakoršnih bi se sramovali najzagrizenejši naši narodni nasprotniki. Kaj tuda, da taki organizaciji, takemu navalu niso mogli biti in niso kos posameznih in vrh tega še redko sejani poverjeniki „Slovenskega društva“. Prehudo breme naložili smo posameznikom, razdeliti se mora delo. Posameznik, in naj bo še tako delaven in ugleden mož, nikdar ne more imeti na maso tistega upliva, nikdar ne more tako agilno izvršiti naloge, kakor storiti to lahko združi-

tev t. j. odbor, obstoječ iz več takih rodoljubov. V tem pogledu reformovati bo torej treba po našem mnenju društvena pravila „Slovenskega društva“ ter organizovati po deželi iz zanesljivih mož lokalne odbore, razdeliti bo treba delo, ako hočemo zabraniti, da nas ne bode zasul vedno naraščajoči plaz narodnega indiferentizma, da ne rabimo hujše besede. Bogu bodi potoženo, da nam je na to stran in za boj zoper nekdajne svoje sobojevnike treba združitve vseh sil.

Zoper isto načelo pa smo grešili dosihob tudi pri vrštvitvi kulturnega našega dela. Skoro povsod, Ljubljano ne izvzemši, sloni breme vsega socijalnega in društvenega delovanja na ramenih vedno istih, maloštevilnih oseb, na ramenih posameznikov. V odborih čitalnic, brahilih in pevskih društev, podružnic sv. Cirila in Metoda itd. naletavamo vedno na iste može, k vsem javnim nastopom silimo vedno jedne in iste požrtvovalne osebe, češ: ti si že tu in tam, ti si že vajen, pa še to prevzemi in stori. Pri večjih narodnih slavnostih vidimo do malega vedno iste obraze, poslušamo vedno iste govornike in tudi na nabiralnih polah ponavljajo se vedno ista imena preobremenjenih posameznikov. Ako pomislimo, da imajo ti može tudi stanovskih dolžnosti, da so vrh tega do malih izjem tudi še politično delavni, potem je pač umetno, da se preobilalo naloženemu jim narodnemu delu večinoma ne morejo odzvati tako, kakor bi radi. Ultra posse nemo tenetur! Naravna posledica temu je, da se narodna društva ne vglobi in ne morejo vglobiti v svojo nalogu, v svoj delokrog tako, kakor bi bilo za vsestranski razvoj našega kulturnega življenja potrebno. Od tod v prvi vrsti iz raznih krajev prihajajoče in vedno ponavljajoče se pritožbe, da ta in ona čitalnica obstaja le še po imenu in da spis marsikatera podružnica naše uboge šolske družbe, katera je našla prokletstvo tam, kjer je iskala blagoslov. Decentralizacija in razdelitev dela tudi na tem polju dalje ne moremo in ne smemo pogrešati. V to svrbo pa je treba pozitivnega dela vsakega narodnega moža in vsake narodne žene. Vsakdo izvoli naj si delokrog, izbere naj si narodno društvo, katero naj-

bolje ugaja njegovemu duševnemu nagnjenju, njegovemu mišljenju. V prid in korist tega društva osredotoči naj vse svoje sile, zanj naj deluje s svojimi najboljšimi močmi, ostalo polepa naj prepusti drugim. Na ta način se bo čisto naravno razdelilo narodno delo mej posameznike po naravnem poklicu in nagnjenji, na ta način zaprečili budem preobložbo posameznikov, združili budem v vsakem društvu moči, posvečene le njemu ter omogočili tako vsem društvom intenzivno delovanje. Ob sebi umetno je, da ta načrt ne more veljati za one posojanke ob periferiji, kjer nedostaje še za razdelitev dela potrebnih močij, a takih krajev je, hvala Bogu, že malo in vedno manj jih bo, ako se v razdelitev dela združijo povsod vse narodne moči. Nikdo naj se ne odtegne, vsakdo je poklican, da sodeluje za blagor in bodočnost naroda. Zdržimo se v razdelitvi narodnega dela, organizujmo se za pozitivno delo in mož pri možu stojmo za brambo dosedanjih narodnih naših pridobitev.

Slovenski glasovi.

Zadnja „Edinost“ priobčuje pod zaglavjem „Važnost — nujnost“ daljši članek, v katerem še jedenkrat sega nazaj na zgodovino slovenskega katoliškega shoda povdarijajoč, „da katoliški shod ni postal to, kar smo pričakovali o njem — kristalizirajoča točka vsemu narodu slovenskemu, — ampak povod novim srditim prepirom“, to pa po krvidi nekaternikov, „ki so se na shodu v svoji drznosti usiliili na odlična mesta, na koja ne sodijo zbok svoje kakovosti političke“ in katerim je bilo le do tega, „da zanetijo obči zibelj, pri katerem hoteli peči svojo privatno klobasicu.“ Oziraje se potem na znano, od nas že priobčeno rodoljubno izjavo primasa Vaszary-ja, završuje „Edinost“ svoj članek nastopno:

„Glede važnosti je seveda sv. Cerkev na prvem mestu, glede nujnosti obrambe pa se primas ogerski odločno postavlja na stran naroda. Delajmo tudi mi tako! Ne prepirajmo se o tem, je li vera ali narodnost važnejša. Tega prepira ni treba mej nami, ker postavljamo vse v veru na prvo mesto, kolikor se dostaje važnosti. Kar se pa dostaje nujnosti obrambe, pa moramo postaviti

LISTEK.

Dve seji.

Izvirna peklenska humoreska. Spisal Sámo.

(Dalje.)

„Filistri“, pouči me Grloblad, „so ljudje, ki ne zahajajo nikoli v biblijoteko.“

„Tedaj si bil tudi ti jedenkrat filister.“

„Zlastno, toda resnično!“ Od rojstva sem do drugega polletja, reci 17 semestrov. Ali s pravičnim ponosom lahko izjavim, da sem popravil velikansko zamudo svojo v teku ostalih sedemnajstih polletij skôro do malega, ker hodim jako intenzivno v biblijoteko.

Takô sva se menila. Modrost mi je šla tako hudô v glavo, da sem kar čutil, kako postajam pameten. — Opoludne sva šla kosit, potem pa hitro zoper v knjižnico. Protivečeru mi je bila glava vse težka od trudapolnega pouka. Od dolgega sedenja so nama orpnilne noge, tako da nisva, ven prišedši, nič več hodila naravnost, temveč po ovinkih. Zlasti moj tovaris se je oprezno ogibal vseh bližnic in se vedno lovil okoli mene. Noge so mu bile težke,

kako tudi ne, saj je imel, kakor je sam trdil, več v peti, nego drugi v glavi. — Prideva na „Ring“. Medicinca zanese v neznanih kurvah na levo. Tam je lep ljudski vrt. Ob njegovi železni ograji sva telovadila jako uspešno naprej. Pomisliti morate namreč, gospoda moja, da je bila tisti dan velika megla na Dunaju in pa potres, da malo takih. Vse hiše, vse spomeniki so se vrteli kakor ponoreli, da se mi je v glavi skôro zmešalo. Vendar naju dveh ni zadela nikakeršna nesreča, da, medicinec se je celo smejal in mi prijateljski zaupal, da je že toliko in tolkokrat gledal, kakô plešejo zgradbe čardaš. Ugledala sva klop in vestala v pogumnih kolobarjih do nje. Malo sva počivala; megla je nekoliko ginevala, tudi potres je malce ponehal. Ko nama je odleglo, odrinila sva zopet od klopi. Grloblad je bil namreč preverjen, da za danes nikakor še nisva storila svojih dolžnosti. Bil je jako dobre volje, mahal s palico, in luni osle kazal. Prišla sva, vsa ukažljena, naposled v knjižnico, ki se je močno razločevala od drugih. Od tu se je začelo tudi trpljenje moje, skrajna bolj fizično, potem pa moralčino. V največji in najlepši sobi te biblijotike je bil postavljen prestol z mično izdelano mizico, nekako katedru podobno. Tu je kraljevalo lepo deklè,

oko katere so se smijali in pogovarjali mladi ljudje. Sredi sobe postavljene so bile dolge mize z zelenim suknom prevlečene. Ob teh mizah sta se naslanjala po dva z dolgimi palicami in suvala ž njimi kroglice, da so letele na vse strani. Ako so se zadele vse tri, je bil oni, ki je sunil, vesel, drugi pa žalosten, ako ne, pa narobe. Takó sta se kregala ves čas drug drugega. Čudom sem se čudil, da se ne stepeta, ko imata vender tolikanj pripravne palice.

K jedni teh dvojic stopi medicinec. Tudi njega je silno kačilo, ako se kroglice niso našle druga drugo, zato je časih z roko pomagal. Ali s tem igralca nikakor nista zadovoljna, in gotovo bi bil nastal velik spor, da ni prinesel stoprav v tem trenutku natakar piva. Pila sva potem pa se je izmisliš Grloblad, naj tudi midva poskusiva „karambol“, kakor je dejal.

„Ne znam, ljubi moj!“ ga prosim.

„Lej ga tepeca, se boš pa naučil!“

Moral sem. Učil me je; toda odkritosčno povem, da pri „a b c“ nisem bil toliko tepen niti pri „jedenkrat jedna“, kakor pri tej igri. Kakor nisem prav zadel, brž sem jo dobil po glavi. Da bi bil bolj varen, dejal sem si svoj cilinder na glavo, in ta je grozno trpel. Zatô sem bil prav vesel, ko je

vero, narodnost in domovino v jedno in isto vrsto: kjer je nevarnost največja, tam treba da priskočimo vsi, brez razločka stanu.

Kar se pa dostaje nujnosti obrambe — ne važnosti — je danes narodnost na prvem mestu. Gonilna moč v tem stoletju je narodnostna ideja, to se naglaša vse vprek. Ta ideja je toli sila, da je združila, kar se je še pred kratkim videlo nezdružljivo: male državice nemške, nasičene s separatistiškim duhom; ta ideja je združila Italijo vzliz ogromnim zaprekom. Kar ni v Italiji zmogel meč, zmogla je narodnostna ideja. S tem nočemo proslavljati nikogar, ampak le konstatujemo zgodovinski faktum, kakor ga je konstatoval gospod Luka Svetec, kar se mu je pa, kakor vidimo, slabo izplačalo.

Narodnostna ideja je tolika moralna sila, da je ne sme prezirati ali bagatelizovati pameten in praktičen politik. Zapomnite si to, vi pripovedniki narodne brezbrinosti! Ali pa želite morda samo mej Slovenci take brezbrinosti? Potem ste sojeni.

Posnemajmo torej primasa ogerskega, ki skrbi za svojo Cerkev, a se poleg tega boji tudi za svoj narod! Ravnajmo se po njega nauku in bodimo strpljivi mej seboj!

Pred vsem pa, ne zamenujmo pojmov važnosti in nujnosti!

Česa se imamo nadejati od prijateljstva in pomoči nemških konzervativcev, o tem nas podčuje zadnja številka „Südsteirische Post“, ki izvenredno in zares hvalevredno odločnostjo odklanja skromno zahtevo teh „zaveznikov Slovenstva“, da naj se tudi mi kolikor toliko odpovemo — nacijonalizmu, ker je na kvar katolicizmu. Kake čudne grehe očitajo nemški konzervativci slovenskemu katoliškemu shodu, blagovolijo naj posneti naši čitalnici iz nastopnega odstavka v članku Mariborskoga glasila: „Od strani nemških konzervativcev se slovenski duhovščini ne redko očita, da je preveč narodna. Tudi glede katoliškega shoda Ljubljanskega, ki je ostal, kar se tiče narodnih zahtev, v mejah najskrajnejše zmernosti, izraža se „Kärnthner Volksblatt“, da se je preveč približal narodnjakom ter s tem podal liberalizmu vsaj prst; batì se je pa, da bo liberalizem zgrabil celo roko. Iz tega — tako potem nadaljuje „Südst. Post“ — ,razvidimo, da ima nemških konzervativcev, kateri se nikakor ne morejo misliti v naš položaj. Njim je lahko govoriti: Ignorirajte nacijonalizem ter pobijajte ga, kakor to storimo mi!“ Pri „Kärnthner Volksblattu“ menda ne čitajo slovenskih listov, kajti inače bi izvestno več hvale vedeli osnoviteljem katoliškega shoda Ljubljanskega.

„Novice“ v svoji zadnji številki mirno in stvarno razmotrovajo vprašanje verske šole v Slovencih, naglašajoč, da nam zlasti predloga Lichtensteinovega ni bilo moči sprejeti, ker je ne glede na vse drugo, podal deželnim zborom v šolskih zadevah veliko večji delokrog. „Baš to je pa tista točka“ — tako „Novice“ — ,zaradi katere slovenski zastopniki niso mogli biti za ta predlog. Vsako razširjenje pravic deželnih zborov v šolskem oziru bi bilo nam Slovencem v škodo. Pomislišti je treba, kako bi šole uredili istrski, koroški in štajerski deželnii zbori, ko bi v tej stvari imeli kako

vstopila nova družba gospodov, mej njimi dva časnika. Medicinec je takoj zatulil „Abmarquieren“, pustil zeleni stroj in povabil jecljajoč vse nove prišlece k naši mizici. Pozdravljal jih je v dolgem govoru, na konci pa izjavil, da stavi 10 steklenic šampanjca, da nese nocnjo debelega posestnika biblioteke „štupa ramo“ okolo in okolo „Ringa.“

Vse se mu je smejalo.

On pa je delal resen obraz, in ker ni hotel nikdo ž njim staviti, udaril je jezno ob mizo in slovesno izjavil, da so vsi „petrolerji“. Ta beseda je imela velikanski upliv. Hipoma so skočili vsi nanj. V kratkem je bil na bladnem, ne da bi bil storil koraka. Meni so poslali brevi manu po istem potu. Tudi jaz sem meril zrak in padel, kakor kazen na grešnika, baš na svojega Grlohlada. „Ti si kriv, da so naju vrgli ven, ti hudič ti! Čakaj no!“ se zaderi in me jame na vso moč pretepati... Tisti čas so mi pokale vse kosti. Koliko sem takrat prestal, tega, gospoda moja, ne morem popisati. Težko sem dihal in v glavi se mi je vrtele. Oh, da sem moral iz pekla! Konečno se je medicinec naveličal; sprijaznila sva se zopet in v lepi slogi sva sklenila, da pojdeva domov.

(Dalje prih.)

odločilno besedo. Še sedaj, ko je delokrog deželnim zborom v šolskih zadevah jako ozek, ti deželnii zbori silno ovirajo razvoj slovenskega šolstva. Iz tega je razvidno, da noben pravi slovenski zastopnik ni mogel glasovati za ta predlog in ga tudi ni mogel podpisati, če ni hotel prevzeti žalostne vloge grobokopa Slovenstva na Koroškem, Štajerskem in v Istri.“ Sicer se „Novicam“ vidi potrebna preosnova našega šolstva v verskem obziru, povdinja pa list, da moramo gledati, da si pri tej preosnovi zagotovimo tudi svoje narodne pravice, češ, „če znamudimo to priložnost, smo izgubljeni, kajti batì se je, da nas nemški konzervativci ne bodo več tako verno podpirali, kadar jedenkrat dosežejo glavni cilj svojih želja“

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 27. septembra.

Mladočeska adresa.

Velegeosestniki in Staročehi odklonili so definitivno vsako sodelovanje pri adresi, katero mislijo nasvetovati Mladočehi. Češki listi pretresajo to stvar jako temeljito. Glasila Staročehov trdè, da je nasvet, poslati cesarju adreso, le past, v katero so hoteli Mladočehi ujeti druge češke stranke. Narod želi jedinstvo in sloga, a ta je le mogoča, če se natančno določi program in taktika, kar se bode zgodilo na shodu vseh čeških poslanec. — „Narodni Listy“ vprašujejo, kdaj se bode velegeosestnikom in Staročehom primerno videlo prositi vladarja varstva za češko državno pravo. — Kmetska stranka, katero vodi Alfonz Šťastni, je tudi zoper adreso, ker sedaj še nič ni pripravljenega za odpor. Adresa bodi ultimatum naroda na vlado in če bi je vlada ne uvaževala, morala bi si začeti taka opozicija, kakeršne še ni bilo, v Avstriji. Za to pa narod še ni pripravljen in zategadelj bi bila adresa neumestna.

Državnozborska volitev na Moravi.

V Boškoviškem okraji, katerega je doslej zastopal baron Pražak, kandidujejo Mladočehi svojega vodjo dra. Tučeka. Staročehi doslej niso imeli niti kandidata, in se šele v zadnji urki zjednili za poslance Slouko, ki je v tem okraji znan. Splošno se sodi, da bode znagal mladočeski kandidat.

Grof Albert Appony

stopil je predvčerajšnjim pred svoje volilce v Jaszberenyju, da jim poroča o svojem parlamentarnem delovanju in jim pojasni važnejše politične dogodobe. Gleda krstnih matic, radi katerih je bilo že toliko preprič, izrekel se je Apponyi zato, da se reši stvar na podlagi sedanjih zakonov, ker potem deloma civilnih krstnih matic težko, da bode kaj dosegli. Verska svoboda in od države urejeno zakonsko pravo mogla bi največ koristiti, da se naredi konec cerkveno-političnim homatijam. Velika nevarnost za prevlado madjarskega elementa je narodnostno gibanje, katero rase vse bolj in bolj. Največja kriva zadene vlado, ker je tirala politiko, ki je končno narodnosti moral prisiliti do odpora. — Financijsko stanje države se je nekoliko zboljšalo, nikakor pa ni tako ugodno, kakor trdi vlada. Apponyi zmatra demonstracije za Kossutha kot opravičene, češ, da izvirajo iz hvaležnosti naroda, ker je on prouzročil, da se je zvršila velika socijalna in politična prememba na Ogerskem. Z demonstracijami za Kossutha se ne žali udanost za kralja, ker ni prekorčila meje pjetete. — Takšne nazore imajo celo odlični madjarski politiki.

Vnanje države.

Grška in Bolgarska.

Grški minister vnašnjih rečij poslal je vsem zastopnikom Grškim okrožnicu, v kateri protestuje zoper naredbo bolgarske vlade, ki je ukazala zapreti vse grške šole na Bolgarskem. V okrožnici trdi minister, da je bolgarska vlada s svojo naredbo prekršila določbe Berolinske pogodbe in poznejšno obljubo, kakor tudi organični statut za vzhodno Rumelijo, s katerim je bilo vsem narodnostim zajamčena pravica, negovati svoj jezik v šolah. Minister naroča diplomatskim zastopnikom, naj pri velesilah intervenirajo v tem zmislu.

Francoski royalisti.

Že včeraj smo javili, da se je v Parizu vršil banket royalistov, na katerem se je grof d'Hausserville izrekel zoper papeža, ki je zahteval, naj se francoski klerikalci oklenejo republike. Naglašal je, da zmatra republiko za inkarnacijo brezverstva in da ni hujše bolesti, kakor če dà oče svojemu sinu svet, katerega ta ne more uvaževati. Pokorni smo v verskih rečeh — reknel je grof d'Hausserville — ali meščanske in častne stvari so nedotakljive in v teh si ne damo ukazovati. — Francoski klerikalci torej ne priznavajo v političnih rečeh niti papeža kot avtoritetu, v nas pa naj priznamo — škofe!

Mejnarozen delavski shod

vršil se je te danj v Marsilji. Zastopani so bili razen francoskih delavcev tudi inozemski socijalisti. Nemški državni posl. Liebknecht pozdravil je zborovalce v

imenu nemških socialistov, trdeč, da široki potok prelite krvi ne more razdržiti brate, strmeče za jednim in istim ciljem. Socijalisti ne pripoznavajo nikakršne narodnosti, oni poznao samo dva naroda, narod bogatašev in narod proletarcev. Kri, ki je tekla l. 1870., prelivali so sovražniki socialistov, ti ne priznavajo nikomur pravice govoriti in vojskovati se v imenu naroda.

Angleški radikalci,

ozioroma njihov vodja Labouchère kažejo iz razočaranja izvirajočo nezadovoljnost. Labouchère postal bi bil rad minister, a ker se mu to ni posrečilo, dela Gladstoneu male sitnosti. Nezadovoljen je zlasti z vnanjo politiko in neprestano tirja, da se premeni nje pravec. A tudi z bodočim home rule zakonom ni zadovoljen nego zahteva, da se naj stvar uredi tako, da irski poslanci v vklupnem parlamentu, o rečeh, katere se tičejo drugih delov države in ne Irski, ne bodo smeli niti govoriti niti glasovati. To tirjatev podpirajo tudi konzervativci, nadeje se, da bode to vsaj nekoliko omejilo irski upliv.

Dopisi.

Iz Pazina, 22. septembra. [Izv. dop.] O priložnosti lanskih državnozborskih volitev in tudi nekaj časa za tem zapirali so v poreškem političnem okraju po nalogu znanega Elluschev-a c. kr. orožniku vsega hrvatskega kmeta, kateri se je upal izven svoje hiše pozdraviti svojega soseda z besedo „živio“.

Dotični kmetje bili so takoj odvedeni v zapor in potem od c. kr. okrajnega glavarstva poreškega na podlagi §. 11 ces. nar. 20. aprila 1854. obsojeni na dva do pet dnij zapora, češ, da živio-klici motiv javni mir.

Takó se postopa v Poreču, kjer se ima opraviti „samó“ s hrvatskimi kmeti.

Poglejmo sedaj, kako postopa c. kr. politična oblast v sosednjem pazinskem okraju, kendar bi se imelo kaznovati ljubljence naše vlade, neodrešene Lahe in Lahone.

Znano je, da so se zadnje dneve prošlega meseca dogodili v Pazinu nenavadno sramotni izgredi, pri katerih so tukajšnji lahonski „omikanci“ na škandaloznem način pronašledovali Hrvate z žvižganjem in tulenjem skozi mesto in jih obsipavali s psovkami kakor „porchi croati“ in sličnimi.

In kakor da ne bi to zadostovalo, metali so celo krompir in kamenje za njimi.

Pričakovalo bi se, da bode c. kr. politična oblast takoj vso stvar preiskovala in krvce kaznovala.

No priljubljeni naš glavar vitez Schwarz ne smatra one nezaslišane izgrede za škandal in za motenje javnega miru, kajti še isti dan izjavil je na dotična vprašanja, da on nikakor ne kani postopati proti izgrednikom, in dostavil je celo, da bi bilo najbolje, ako bi se vso stvar zamolčalo in potlačilo!

Po našem mestu širi se celo glas, da je naš uzorni okrajni glavar takoj drugi dan naložil orožnikom, da v svojem poročilu ne smejo imenovati osobe, katere so se udeleževale škandala.

Mi ne vemo, koliko je na tej stvari resnice; značajno pa je vsekakor, da se je tak glas mogel sploh raznesti in da se mu tukaj tudi veruje.

Junaška dela našega viteza na Kranjskem znana so daleč okrog; ne razumemo za to, kako je visoka naša, nad strankami stopeča vlada mogla poslati uradnika, kateri je že tolkokrat pokazal, da sta mu nepristranost in vladanje sebe samega neznani besedi, v kraj, kjer mu je nemogoče, obema narodnostima pravičen in nepristranski ostati, ker ga z zastopniki in voditelji jedne, t. j. laške stranke spajajo vez prijateljstva in sorodstva.

Vitez Schwarz je bil namreč od mladih let sem vzgojen v Pazinu mej tukajšnjimi „šiori“, srodniki njegove žene žive še danes v tem mestu. Je-li potem čudo, ako ne želi naš vitez svojim prijateljem napravljati neprijetnost?

Radovedni pa smo, koliko časa bode visoka vlada to čudno igro mirno gledala, in kaj poreklo k temu naši poslanci.

Domače stvari.

— (Izjava.) V soboto omenili smo, da sta se izdali svoječasno na Kranjsko duhovščino dve okrožnici zoper naš list. Od kompetentne strani nismo prejeli nobenega popravka, pač pa je izzvala napominana naša vest straten dementi v včerajšnjem „Slovencu“, v katerem se nam očita „debela laž“. Na to mi danes jednostavno izjavljamo, da ne prekličemo ne pičice svoje dotične trditve, katere resničnost bo-

demo lahko, akonas kompetentna oblast v to prisili, dokazali tudi pred sodiščem. To bodi na tem mestu ves naš odgovor „Slovencu“. Na njegove psovke in zavijanja ne bomo odgovarjali, ker mu nečemo slediti na polje pouličnih surovosti in žurnalističnega banditstva; z resno in dostenjo besedo pa se takim ljudem pride tako malo do konca, kakor oni ženski, ki je že utapljača se še vedno migala in kazala, da se trava — striže. —

(Deželni zbor kranjski) zaključil je danes svoje kratko zasedanje. Kakor vsako leto, bila je obširna debata pri zadnji točki dnevnega reda, pri proračunu deželnega zaklada, ko se je prej precej hitro rešil ostali del dnevnega reda, proračun gledališkega zaklada in rešitev raznovrstnih prošenj. Gledé na ugodni uspeh, ki se je dosegel pri dražbi gledaliških lož, dovolilo se je „Dram. društvo“ podpora 1000 gld., nemškemu gledal. vodji 1000 gld. in vsakemu še 500 gld. izredne podpore za saizono 1892/93. Za izredno marljivost, katero so pokazali pri stavbi dež. gledališča, dovolile so se nagrade: Gosp. dež. inženerju Hraskemu 600 gld., g. arhitektu Hrubemu 200 gld., g. gledal. mojstru Bittnerju 50 gld. Nekoliko debate je bilo pri točki o pravilnem planinskem gospodarstvu, o kateri so govorili poslanci Povše, Mesár, baron Schwiegel, Murnik in Krasnik. Za spomenik bitke pri Custozzi dovolilo se je 200 goldinarjev. Obširna in deloma živahna in burna je bila glavna debata pri proračunu deželne zaklade. Jako temeljito in izborne govorila sta posl. Hribar in dr. Tavčar, katerih govora bomo prijavili obširno. Poleg tega, da sta ožigala mnoge nedostatke, ki se kažejo v javnem našem političnem življenju, izrekla sta neustrašeno svoje mnenje o žalostnih pojavih klerikalne knezoškofa Missie stranke iz zadnjih dni. Živo odobravanje občinstva kazalo je, da sta pogodila pravo. Da sta posl. Žitnik in Klun branila svojo stranko in glavo njeni, četudi ne prav srečno, razume se ob sebi. Baron Winkler skušal je zagovarjati vlado, baron Schwiegel pa postopanje nemške levice. Jutranja seja trajala je od polu 10. ure dopoludne do 2. ure popoludne, potem se nadaljevala ob 4. uri. V popoludanski seji govoril je prav srečno poročevalec Šuklje, česar besedam so opetovanjo pritrjevali poslanci napredne stranke in občinstvo. Dobro označil je prizadeve klerikalne stranke in potrebo, da se združi vse posvetno razumništvo slovensko v oran proti nasilstvu, katero smo doživel zadnje dni. Zbor se je zaključil z običajnimi govori in trikratnimi Slava- in Hochklici presvetemu cesarju. Obširno poročilo jutri.

(Odbor za priredbo slovenskega banketa na čast Luku Svetcu) razposilja naslednje vabilo: Minuli so dnevi slovenskega katoliškega shoda v Ljubljani. Žalibog, da se je katoliški shod postavil na neko skrajno stališče, katero nas ne more dovesti do toliko zažljene sprave. Ravno nasprotno, še poostrel je razglasje mej slovenskima strankama. Z obžalovanjem moramo konstatovati, da je katoliški shod in njegov pripravljalni odbor proti užorni naši družbi sv. Cirila in Metoda in v zvezi z njo proti našemu starosti narodnemu poslancu gosp. Lukiju Svetcu postopal na način, kateri je moral užaliti njega in vsacega rodoljuba. Ljubljanski rodoljubi so torej sklenili prirediti gosp. Lukiju Svetcu na čast v nedeljo dne 9. oktobra 1892 ob polu 2. uri popoludne v prostorih starega strelišča v Ljubljani slovesen banket, s katerim hočemo izjaviti, da se popolnoma slažemo s svojim v borbi za narodne koristi osivelim pravakom in vernim nositeljem neškaljenega sporocila dr. Bleiweisovega na svoj narod, — da visoko cenimo našo vzvišeno, za naš narodni obstanek toliko potrebno in zasluzno družbo sv. Cirila in Metoda, — in da smo nasproti skrajnostim, izjavljenim na katoliškem shodu, složeni in jedini narod, kateri ne glede na stan in nebistvene dosedanje razlike v mišljenji odslej hoče hoditi jedno pot in s drženimi močmi dosezati skupni naš smoter. Vabimo torej odlične rodoljube iz vseh pokrajin, da se ne strašijo truda in troškov in se udeležte predbežne izjave združene narodne stranke. Prosimo, da se blagovolj rodoljubi mej seboj dogovoriti o udeležbi ter da se najdalje do 5. oktobra 1892 naznani število udeležencev. V Ljubljani, dne 16. septembra 1892. Pridstavlja se, da se vabila niso mogla doposlati vsakemu posameznemu ter se prosi, da se negledé na to, ali je kdo vabilo prejel ali ne, javi sam ali v družbi

z drugimi za udeležbo. Opozarja se tudi še na to, da bode dne 9. oktobra zvečer v novem deželnem gledališči slovenska predstava.

— (Vitez Waser,) predsednik višjemu deželnemu sodišču v Gradci, uložil je dne 25. t. m. prošnjo za umirovljenje. Pozdravlja z zadoščenjem to vest, želimo gospodu vitezu, da bi še dolgo let užival svojo toli zasluzeno pokojnino.

— (Slovensko gledališče.) Dne 29. t. m. otvori Dramatično društvo deželno gledališče. Otvoritvena predstava bude slavnostna. Deželno gledališče otvori se z ouverturo iz Glinkove opere: „Ruslan in Ljudmila“, ki jo svira vojaški orkester; potem govori g. Ig. Boršnik „Prolog“, ki ga je za otvoritev zložil naš pesnik g. Anton Funtek; dalje bude „Alegorija“ po načrtu g. ravnatelja Ivana Šubica in konečno se bude predstavljala tragedija „Veronika Deseniška“, ki jo je po Jurčiču predelal za gledališče g. Ig. Boršnik. Krasne viteške kostume dobilo je Dramatično društvo od „Narodnega divadla“ v Pragi in nekoliko tudi od deželnega gledališča v Zagrebu. Nove krasne dekoracije za rečeno tragedijo napravila sta c. kr. dvorna gledališka slikarja J. Kautský in Rottenara na Dunaju; rezerve sta dala založnika Slovenskega gledališča brata Bittnerja in strojni del vodi strojni mojster g. Vekoslav Bittner. — Začetek otvoritvene predstave bude izimno točno ob 7. uri zvečer in je želeti v interesu predstave, da slavno občinstvo pravočasno posede sedeže, ker se mej dejanji ustrop ne dovoljuje. Radi obilnih troškov so cene za prvo predstavo zvišane.

— („Prolog“,) ki ga je nalač za otvoritev deželnega gledališča zložil g. Anton Funtek, je sam na sebi krasno delo. Pesnik se ozira na celo preteklo dramatično dobo slovensko, postoji pri pogledu na sedanjo dobo in se konečno ozre tudi v bodočnost, ki bude brez dvojbe lepša za slovensko dramatiko. Dramatično društvo je gotovo ustreglo s tem občinstvu, da je dalo prolog natisniti. Dobiva se v prejšnji čitalnični trafiki, Šelenburgove ulice; cena 10 kr.

— (Dolenjska železnica.) Proga Grosuplje-Straža začela se bude še to jesen zidati in sicer bodo ta četrtek zapičili slovesno prvo lopato v Bršlinu pri Novem mestu.

— (Stari srebrni denar.) Opozarjam občinstvo na naredbo c. kr. finančnega ministerstva z dne 8. avgusta 1892 št. 4431 F. M., objavljeno v št. 124. drž. zak., s katero se je določilo, da se pri javnih uradih vzprejema in menja tuzemski srebrni denar konvencijske veljave samo do dne 31. decembra 1892. I. Po preteklu tega roka moči bude takšen srebrni denar zamenjati le še pri zasebnih menjalcih in to k večjemu za dvetretjinsko vrednost.

— (Mejnarodna kolesarska dirka.) Včerajšnjo našo notico o prvi mejnarodni kolesarski dirki z Dunaja do Trsta moči nam je še z nekaterimi podrobnostmi popolniti. Z Dunaja odpeljalo se je vsega vkljue 15 dirkačev, od teh jih je do $\frac{1}{2}$. ure popoludne prišlo 11 v Ljubljano, od teh pa so do $\frac{1}{2}$. ure prišli v Trst tisti dirkači, kateri smo včeraj navedli. Dirkač Wokurka je bil distanciran, a je vender dirkal. — V Trstu priredili so dirkačem včeraj zvečer slovesen komers, pri kateri prilik so bila razdeljena darila.

— (Občinska volitev) V občini Srednja vas v političnem okraju Radovljiskem voljen je bil županom posestnik Ivan Žvan iz Srednje vase.

— (Premovanje konj v Št. Jarneji.) Darila so se prisodila nastopnim posestnikom: Za kobile z žrebeti: Ign. Wutscher iz Doluje Brezovice 35 gld., Anton Pečnik iz Gradišča 20 gld., Gabrijela Jombart iz Klingenfelsa, Ant. Majzelj iz Št. Jarneja in Ant. Barbarič iz Čadraža po 15 gld., Anton Keržšnik iz Mokronoga in Jož. Perjatelj iz Rakovnika vsak srebrno svinčino. Za mlade breje kobile: Anton Straus iz Kostanjevice 25 gld. Jož. Globenik iz Škocijana 20 gld., Jan. Rabuš iz Kostanjevice 15 gld., Jan. Vrtačić iz Pristave in Jan. Strojnik iz Ostroga vsak srebrno svinčino. Za jedno in dveletne žrebice: Mat. Hosta iz Žmalje vasi 15 gld., Jan. Vrtačić iz Pristave, Mart. Repšelj iz Št. Jakoba in Fr. Martinčič iz Drame po 10 gld. Ant. Majzelj iz Št. Jarneja, Jan. Strojnik iz Ostroga in Mat. Kirin iz Podloga vsak srebrno svinčino.

— (Roparskiumor.) Minoli teden umoril in oropal je neznan zločinec pri Gradci ondi službujočega ključavnica Franca Papeža, starega 44 let, rodom iz Žužemberka. Mrtvo truplo položil

je zlikovec na železniški tir, da bi se mislilo, da je Papež ponesrečil. Sodišče preiskuje stvar jako skrbno, a doslej še ni prišlo morilcu na sled.

— (Razpisane službe.) Razpisano je mesto primarija na deželnih bolnicah v Ljubljani z letno plačo 800 gl., službeno doklado 120 gld. Primereno opremljene prošnje je do dne 20. oktobra uložiti pri deželnem odboru v Ljubljani. Pri c. kr. okrajnem sodišču v Idriji izprazneno je mesto sodnega pristava z dohodki IX. čin. razreda. Prošnje za to, eventualno za drugo mesto sodnega pristava, je poslati do dne 4. oktobra predsedstvu dež. sodišča v Ljubljani. — V Vetrinjah pri Celovci in na Muti v gornji Ziljski dolini razpisani sta službi okrajnih zdravnikov.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Praga 27. septembra. V imenu Mladčehov predložil v današnji seji deželnega zbora Julij Gregr načrt adresi, o katerem se je ukrenilo po poslovniku. Načrt odklanja ustava kot temelj javnopravnemu življenju, zahteva obnovljenja državnega prava, toži o postopanji Nemcev in vlade, zavrača punktacije ter tirja samoupravo in samostojno zakonodavstvo za Češko. Staročehi predložili zakonski načrt o jezikovni ravnopravnosti pri javnih uradih na Češkem.

Berolin 27. septembra. Listi naznajajo, da je avstrijski cesar naročen za botra novo-rojeni princezini.

Marzilja 27. septembra. Delavski kongres volil Liebknechta predsednikom. Ko je zavzel Liebknecht svoje mesto, bil je burno pozdravljen. Izjavil je, da smatra govorico, da je iztiran, za neosnovano, ker bi bila sicer nemška vlada bolj republikanska, nego vlada francoske republike. Ko je prišlo Alzaško vprašanje v razgovor, reklo je Liebknecht, da ga ne bo rešila vojska, ampak zmaga socijalizma na Francoskem in na Nemškem.

Razne vesti.

*(Redek slučaj.) V Oldenburgu leži v ondtoni bolnici neki krošnjar Kasinovič iz Češke. Komaj je mož legal v gostilni v posteljo, je že zaspal in zdaj spi že trdo pet dni, ne da bi se prebudil. Celo tedaj, ko so ga iz gostilne nesli v bolnico, ni niti z očesom trenil. Zdravniki se zelo zanimajo za ta gotovo redki slučaj.

* (O vulkanu Popokatepetlu.) Iz Meksike sejavlja, da so ameriški kapitalisti sestavili društvo, da kupijo v državi Puebla ležeči vulkan Popokatepetl. To društvo dalo bude napraviti železnico do kratera ter iz njega dobivalo žveplo. Sedanji lastnik vulkana, general Sanchez Ochoa, se s tem ni bavil, čeprav je v krateru sila mnogo izvrstnega žvepla.

* (Žrtev igroblepja.) Mlada, lepa Američanka, Miss Jane Armstrong, prišla je v Monako in poskusila svojo srečo na zeleni mizi. Prvi dan stavila je samo na št. 24 in dobila 100.000 frankov. Drugi dan je to svoto zopet izgubila in vrh tega še 200.000 dolarjev. Navzlie temu ni hotela oduehati od igranja, a sreča ji ni bila več naklonjena. Izgubila je vse svoje imetje. Vrnivši se v Nico ustrelila se je mlada dama z revolverjem v srce, tako da je obležala mrtva na lici mesta.

Narodno-gospodarske stvari.

— Razglas. Pri c. in kr. intendanciji 3. voja v Gradci zagotovi se ločeno vsako za se: a.) preskrbovanje hrane za vojaški bolnici v Gorici in Celovci, b.) dobava zdravniških potrebščin I. vrste za vojaško bolnico v Gorici in sicer za čas od 1. januarja 1893 do konca decembra 1893, eventualno pri zelo ugodnih ponudbah tudi na 3 leta. V ta namen vrši se dne 13. oktobra 1892 pri c. in kr. intendanciji 3. voja v Gradci ponudbena obravnavna in sicer posebej za preskrbovanje bolniške hrane in posebej za dobavo zdravniških potrebščin. Pismene ponudbe doiti imajo ločene po navedenih kategorijah najkasneje do 11. ure dopoludne zgoraj označenega obravnavnega dne pri c. in kr. intendanciji 3. voja v Gradci. Razglas glede te dobave leži vsakemu na ogled v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

— Razstavi. Vsled naznanih c. in kr. glavnega konzulata v Petrogradu, došlega po c. in kr. trgovinskem ministerstvu tukajšnji trgovski in obrtniški zbornici, napravi carska ruska svobodna ekonomična družba v začetku I. 1893. v Petrogradu mejnaročno razstavo strojev za čiščenje, zbiranje in sušenje semenov, nadalje priprav in orodja, v namen, da se russki kmet seznaní z najnovejšimi napredki in spolnitvami na tem polji. Dan otvoritve se ni še dočil in se bude naznani o svojem času vsakemu, ki se je oglašil za udeležbo pri razstavi. Oglasila pošiljati je pod naslovom: „Carska svo-

